

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Haber – Yorum

Türk-Amerikan İlişkilerinde Artık Kişiler Değil Kurumlar Muhatap Alınıyor

Haber:

G20 Liderler zirvesi Roma'da İtalya'nın evsahipliğinde gerçekleşti. Dünya liderlerinin gündeminde Küresel Isınma ve İklim Sözleşmesi vardı. Türkiye'nin gözü ise Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Biden arasında yapılacak görüşmedeydi. Görüşmeden olumlu bir haberin gelmesi, bununla hem Türkiye ekonomisinin soluk alması hem de iktidar tarafını oluşturan Cumhuriyet ittifakının muhalefet karşısında 2023'e koşarken şöyle bir diriplik atması bekleniyordu ki olmadı. 20 dakika sürecek denenen görüşme 1 saat 10 dakika sürdü ama Erdoğan bu görüşmeyi sadece şu sözlerle özetleyebildi: **“samimi bir görüşmeydi”**

Yorum:

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın görüşme sonrası yaptığı basın toplantısı ve Türkiye'ye dönüşünde uçakta gazetecilere verdiği demeçlerde, G20 Zirvesi ve özellikle Biden ile yaptığı görüşmeye dair detaylar var. Bu detaylara baktığımızda şunları görüyoruz: Biden-Erdoğan görüşmesinde en öncelikli konu F35'lerin akibeti ve F16 alımı ile ilgiliydi. Erdoğan bu konu ile ilgili şunları söyledi: **“Hepsinden öte tabii bizim F-35 konumuz var. Malum bizim 1 milyar 400 milyon dolarlık yaptığımız bir ödeme var. Bununla ilgili olarak F-16 tedarikini Biden ile müzakere ettik. Bu konuda da kendilerinden olumsuz bir yaklaşım görmedim. Tam aksine yine bununla ilgili Savunma Bakanlarımız birbiriyle görüşecekleri gibi Dışişleri Bakanlarımız da muhataplarıyla görüşerek inşallah iki ülke ilişkilerini ilgilendiren bu hassas konuyu neticelendirmeyi umuyoruz.”**

Bu açıklama Türkiye'nin parasını ödeyip ABD'den almak istediği F35 defterini tamamen kapattığını gösteriyor. Türkiye, F35 parası ile ABD'den başka bir şey alabilir miyiz artık bundan sonra onu düşünüyor. Burada dikkat çeken önemli bir şey var; F16'ların alımı ile ilgili görüşmeleri iki ülkenin Savunma ve Dışişleri Bakanlıkları devam ettireceklermiş. Bu, Biden yönetiminin Amerikan dış politikasındaki yeni üslubu... Konuları liderlerin şahsi ilişkilerinden çıkarıp kurumlar bazında süreçlere yayarak ülkeleri ve liderleri oyalamak. Biden'den bu konuda inisiyatif almasını isteyen Erdoğan'ın gazetecilere verdiği demeçteki şu detay bunu daha net gösteriyor: **“Biden Çok kısa zamanda netice alamayabiliriz. Biliyorsunuz iki farklı bölümden, Temsilciler Meclisi ve Senato'dan geçiyor. Malum, durum %50, %50 ama ben elimden geleni yapacağım”** dedi. Ben de kendisine

“Bunu başarabileceğinize inanıyorum ve bu konuda şu anda ağırlığın sizde olduğunu görüyorum” dedim. ABD önce F35 ler için ödenen paraya konu, sonra Türkiye’yi F35 programından çıkardı, şimdi de bu para ile F16 verilip verilmeyeceğini kurumlar üzerinden tartışıyor. Dikkat edin burada Biden ne kendini muhatap gösteriyor ne de Erdoğan’ı muhatap alıyor, kurumlar, bakanlıklar görüşmeye devam etsinler, meclis, senato vs. bakıp karar versin diyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın gazetecilere verdiği demeçte şu ifadeler de vardı: **“...güvenlik, savunma, ticaret, terörle mücadele ve bölgesel konular başta olmak üzere aramızdaki bütün konularla ilgili ABD ile ortak bir mekanizma kurulması konusunda mutabık kaldık, anlaştık. İnşallah bu konuları da ilgili arkadaşlarımız bizzat yürütecekler.”** Bu sözler önümüzdeki süreçte Türk-Amerikan ilişkilerinin kişiler (liderler) üzerinden değil kurumlar (bakanlıklar ve yetkili uzman kişiler) üzerinden yürüyeceğinin göstergesidir. Tabi kişisel liderlik özelliklerini öne çıkarmayı, ben yaptım, ben başardım demeyi çok seven Cumhurbaşkanı Erdoğan için bu süreç zorlu ve sancılı olacak. Zira Erdoğan için zaman hızla ilerliyor, 2023 yaklaşıyor ve neticelenmemiş, kendi kontrolünün dışında yürüyen işler seçim yolundaki bagaj yükünü daha da ağırlaştırıyor.

Kısaca Cumhurbaşkanı Erdoğan, liderler ile birebir değil de kurumlar üzerinden yürüyen ilişkilerde üst perdeden politik mesajlar veremiyor, süreci beklemek zorunda kalıyor. 2023 seçimlerinin yaklaşmasını ve Türkiye’de devam eden ekonomik kriz sebebiyle Cumhur ittifakının oylarının her geçen gün erimesini dikkate aldığımızda Cumhurbaşkanı için somut neticeler verecek adımlara ihtiyaç var ama bu adımları şu an için atamıyor. Örneğin TBMM’de kabul edilen Irak ve Suriye tezkeresi Erdoğan’ın elinde bir güç ama bunu PKK-PYD-YPG’ye karşı etkin şekilde kullanamıyor, çünkü ABD’nin tavrını kestiremiyor, ABD bu konuda yeşil ışık yakmıyor. Öyle ki ABD’nin bu örgütlere verdiği destek konusunu Biden ile görüştüğünü söyleyen Erdoğan aynen şu ifadeleri kullanıyor: **“Suriye’de bulunan terör örgütleri PKK/YPG/PYD’ye Amerika’dan destek konusunda üzüntümüzü ilettik.”** Türkiye iç politikasında Erdoğan’ı en çok rahatlatan güvenlikçi ve milli konu olmasına rağmen bu konuda bile net ve üst perdeden konuşamıyorsa Erdoğan için 2023 kesin ve garanti değil diyebiliriz.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Mahmut KAR